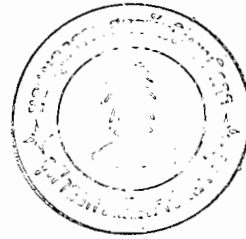

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยวางแผนการพัฒนาออกเป็น 4 ระยะ เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา บัดนี้ เป็นระยะที่กำลังใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) ซึ่งการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแต่ละฉบับจะมีความสัมพันธ์และต่อเนื่องกัน จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 3 ได้ระบุปัญหาที่จะต้องดำเนินการต่อไป ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 คือ ปัญหาเศรษฐกิจและการลงทุน ขยาย ปัญหาโครงสร้างทางเศรษฐกิจและความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ เพิ่มมากขึ้น ปัญหาโครงสร้างทางสังคม ปัญหาประชากรว่างงาน ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร เศรษฐกิจหลักของชาติ และปัญหาเศรษฐกิจกับความมั่นคงของชาติ¹

การที่ประเทศชาติจะสามารถแก้ปัญหาเหล่านี้ได้จะต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง เป็นเครื่องประกอบที่สำคัญ คือ ปัจจัยด้านการเงินและปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ (Human resources) แต่ปัจจัยด้านการเงินของประเทศเรามีจำกัด จึงจำเป็นต้องหันมาใช้ประโยชน์ของทรัพยากรมนุษย์ ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ได้ระบุไว้ว่า "การพัฒนาประเทศไทยจะสำเร็จลุล่วงไปได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการผลิตกำลังคน (man power) ที่มีความรู้

¹ คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520 - 2524, หน้า 25 - 29.

มีทักษะในการประกอบการทำงานให้มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของประเทศ"¹

ดังนั้นการมุ่งสร้างและใช้กำลังคนให้เกิดประสิทธิภาพจึงเป็นงานที่จำเป็นและสำคัญยิ่งสำหรับสภาพการณ์ในปัจจุบันนี้ เพราะกำลังคนที่มีคุณภาพมีประสิทธิภาพจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ศาสตราจารย์ ที. คิมป์โลว์. ชูลต์ส. (T. W. Schultz) นักเศรษฐศาสตร์ผู้ทำการศึกษาด้านการลงทุนในตัวแรงงานมนุษย์ได้กล่าวว่ "หากประเทศค่อยพัฒนาในทางเศรษฐกิจไม่ยอมลงทุนในตัวเองหรือแรงงานมนุษย์อย่างจริงจัง จะพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวหน้า มีเกษตรกรรมที่ทันสมัยหรือเปลี่ยนเป็นประเทศอุตสาหกรรมทันประเทศอื่นไม่ได้เลย"²

การจะผลิตกำลังคนให้มีความรู้มีทักษะในการประกอบการทำงานได้นั้น จะต้องอาศัยระบบการศึกษาที่ดี มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพในทุก ๆ ระดับการศึกษา เพราะว่า "การศึกษาเป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้แรงงานมนุษย์ในทุกระบบเศรษฐกิจพัฒนาให้เป็นแรงงานที่มีคุณภาพและมีคุณค่าต่อเศรษฐกิจอย่างมหาศาล"³

การศึกษา เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และมีความเกี่ยวเนื่องกันเป็นลูกโซ่หากการศึกษาเจริญ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองก็เจริญตามขึ้นไป ในทำนองเดียวกันถ้าเศรษฐกิจตกต่ำหยุดชะงัก การศึกษา สังคม และการเมืองก็พลอยตกต่ำหยุดชะงักไปด้วย หรือถ้าการจัดการทางการเมืองล้มเหลว การศึกษา เศรษฐกิจและสังคมก็พลอยล้มเหลวไปด้วย แต่ทั้งนี้การศึกษาจะเป็นสิ่ง

¹ ศึกษาศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 3 พ.ศ. 2515 - 2519, หน้า 6.

² กรมการฝึกหัดครู, หน่วยศึกษานิเทศก์, ขอคิดฝึกหัดครูจากการสัมมนา ส.อ. (เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 152, พระนคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2517) หน้า 341.

³ เรื่องเดียวกัน. หน้า 341.

ที่สำคัญที่จะช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศได้ แม้ว่าการศึกษาก็ไม่ใช่ยาสารพัดโรคก็ตาม ความสัมพันธ์ของการศึกษากับเศรษฐกิจนั้น

ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวว่า การศึกษากับเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กัน

อย่างใกล้ชิดถ้าการศึกษาเจริญ เศรษฐกิจก็เจริญขึ้นไป เมื่อเศรษฐกิจเจริญขึ้นแล้ว การศึกษาก็เจริญขึ้นไปอีก และถ้าจัดการทางเศรษฐกิจผิดพลาด การศึกษาก็ชะงัก

เมื่อการศึกษาชะงัก เศรษฐกิจก็ล้มเหลว¹

สำนักงานวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาที่ติดต่อเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองว่า การศึกษาไม่เพียงแต่จะฝึกฝนกำลังคนเพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ เท่านั้นแต่การศึกษายังฝึกฝนกำลังคน เพื่อพัฒนาการทางการเมือง ความก้าวหน้าทางสังคม ช่วยสร้างพื้นฐานทางสังคม คือสร้างเสริมค่านิยม (Value) ทักษะคติ (Attitude) และสิ่งจูงใจ (Motivation) ตลอดจนความรู้ความสามารถต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของประเทศ²

เมื่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ จะต้องอาศัยระบบการศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพในทุก ๆ ระดับการศึกษาทั้งการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาในระบบโรงเรียน "ครู" จึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้การศึกษานั้นบรรลุผลสมบูรณ์ ประสงค์ บุญถิ่น อัตถากร และรัตนา ตันบุญเต็ก กล่าวหาว่า

¹ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "มัธยมศึกษาในประเทศไทยพัฒนา" ในอนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพศาสตราจารย์ ดร.จรรยาทัศน์ พุกกะมาน 26 มกราคม 2519 (พระนคร : โรงพิมพ์ศรีธรรมสาร, 2519) หน้า 9 - 10.

²กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานวางแผนการศึกษา, การวางแผนการศึกษา สาขาต่าง ๆ โดยอาศัยหลักวิชา (พระนคร : โรงพิมพ์ส่งเสริมอาชีพ, 2509) หน้า 1.

การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการเตรียมคนที่มีคุณภาพออกไปสู่สังคมเพื่อการพัฒนาประเทศ ผู้ที่เป็นตัวจักรสำคัญในการจัดการศึกษาในระบบอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ครู เพราะครูเป็นบุคคลสำคัญในการกำกับกระบวนการเรียนการสอนเพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาคณาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าในสังคม¹

และวีจิตร ศรีสะอาน ก็กล่าวว่า "ครู คือหัวใจของการพัฒนาการศึกษา ทั้งหลายทั้งมวล ถ้าครูยังอยู่ในสภาพด้อยพัฒนาแล้วไซ้ ก็อย่าหวังเลยว่าเยาวชนของชาติจะไปพลอยด้อยพัฒนาไปด้วย"²

การฝึกหัดครูจึงเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของครู หากการฝึกหัดครูสามารถผลิตครูที่มีคุณภาพดี มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของประเทศแล้ว ย่อมจะทำให้คุณภาพของการศึกษาดีขึ้นด้วย ดังนั้นในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 3 พ.ศ. 2515 - 2519 จึงได้ระบุเป้าหมายและโครงการสำคัญของการฝึกหัดครูไว้ว่า "จะปรับปรุงและขยายงานฝึกหัดครูเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของประเทศ จะเน้นเรื่องการเตรียมครูระดับปริญญาเพื่อสอนในสถาบันฝึกหัดครูให้เพียงพอ และปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครูทุกระดับให้สอดคล้องกับงานพัฒนาการศึกษา และยกมาตรฐานการฝึกหัดครูให้สูงขึ้น"³

¹บุญถิ่น อัตถากร และรัตนา ตันบุญเท็ก, การเตรียมครู (พระนคร : กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2513) หน้า 3.

²วีจิตร ศรีสะอาน, "แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตอนที่ 1 การฝึกหัดครู", วารสารครูศาสตร์ 1(กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2514) : 5 - 10.

³สภาการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 3 พ.ศ. 2515 - 2519 (มกราคม 2515) หน้า 3 (อัสสำเนา)

เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 3 ในอันที่จะยกมาตรฐานของการฝึกหัดครูให้สูงขึ้น การปรับปรุงการฝึกหัดครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงจึงมีความจำเป็น และต้องรีบทำโดยเร่งด่วน ประกอบกับในปีการศึกษา 2517 - 2518 ได้มีการปรับปรุงการศึกษาทุกระดับ หลักสูตรการฝึกหัดครูจึงต้องปรับปรุงด้วยบุญถิ่น อัตถากร ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครูให้สอดคล้องกับการปรับปรุงหลักสูตรในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ไว่ว่า

การฝึกหัดครูกับการปรับปรุงหลักสูตรนักเรียนจะต้องสัมพันธ์กัน เมื่อปรับปรุงหลักสูตรนักเรียนเสร็จแล้วจะต้องปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครูให้สอดคล้องกัน เพื่อให้ได้ครูดีไปสอนในชั้นประถมศึกษา มัธยม ตามหลักสูตรที่ปรับปรุงใหม่ให้บังเกิดผลสมบูรณ์ และสร้างกำลังคน สร้างพลเมืองดีตามแนวทางที่วางไว้ ให้บรรลุจุดหมายเพื่อความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของชาติ¹

หลักสูตรการฝึกหัดครูที่ปรับปรุงใหม่นี้ เรียกว่าหลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาการฝึกหัดครู 2519 ซึ่งมีโครงสร้างดังนี้

1. ผลิตรายวิชาใหญ่ ๆ 2 สาขา คือ
 - 1.1 สาขาประถมศึกษาและมัธยมศึกษาด้วยกัน
 - 1.2 สาขาปฐมวัยและอนุบาล รวมกัน
2. จัดเป็นหลักสูตรระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ
 - 2.1 ระดับ ป.กศ.ชั้นสูง มีการเรียนวิชาต่าง ๆ ตามเกณฑ์ไม่น้อยกว่า 70 หน่วยกิต มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 4 ภาคเรียน

¹บุญถิ่น อัตถากร, "การปรับปรุงหลักสูตรและการฝึกหัดครู," คำปราศรัยและคำบรรยายของนายบุญถิ่น อัตถากร พ.ศ. 2502 - 2514 (เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 119, พระนคร : หน่วยศึกษานิเทศกรรมการฝึกหัดครู) หน้า 435.

หลักสูตรระดับนี้มุ่งจะเตรียมครูประถมศึกษา หรือก่อนประถมศึกษา
ศึกษา แต่อาจจะสอนในระดับมัธยมศึกษาจะต้องมีความรู้ในวิชา

เอก - โท

2.2 ระดับปริญญาตรีมีการเรียนวิชาต่าง ๆ ตามเกณฑ์ไม่น้อยกว่า
65 หน่วยกิต และมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 4 ภาคเรียน ใน
ระดับนี้เน้น 2 ทาง คือ เรียนเป็นครูประถม หรือก่อนประถม
ได้ลึก และมีความสามารถยิ่งขึ้น หรือเป็นครูมัธยมได้อย่างดี
ในวิชาที่ตนเลือกโดยเฉพาะ

3. แบ่งกลุ่มวิชาใหญ่ ๆ เป็น 3 กลุ่ม

3.1 กลุ่มวิชาพื้นฐาน เช่นกลุ่มวิชาภาษา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์

3.2 กลุ่มวิชาชีพครู ได้แก่วิชา การศึกษา ซึ่งรวมทั้งหลักการ
เทคนิค และวิธีการที่จะส่งเสริมวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง

3.3 กลุ่มวิชาเฉพาะ ซึ่งได้แก่ วิชาการ ที่จะนำไปใช้สอน หรือ
ปฏิบัติตามวิชาที่ตนถนัด

4. สัดส่วนของกลุ่มวิชา

4.1 หลักสูตรทั้ง 2 ระดับ กำหนดให้เรียนวิชาในกลุ่มวิชาพื้นฐาน
กลุ่มวิชาชีพครู และกลุ่มวิชาเฉพาะรวมกันไม่น้อยกว่า 135
หน่วยกิต

4.2 หลักสูตรกำหนดให้แบ่งการเรียนเป็น 2 ระดับ คือระดับ ป.กศ.
ชั้นสูงเป็นช่วงแรก และระดับปริญญาตรีเป็นช่วงที่ 2 โดยใน
แต่ละระดับเป็นการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ ที่สามารถออกไป
ประกอบอาชีพได้ และศึกษาต่อในระดับสูงต่อไปได้ตามเกณฑ์
ที่กำหนด¹

¹คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, การศึกษาใน
ประเทศไทย (พระนคร : โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี, 2519) หน้า 20 - 21.

วิชาเอกภาษาไทยจัดอยู่ในกลุ่มวิชาเฉพาะ มีเค้าโครงของหลักสูตรที่ต่อเนื่องตั้งแต่ระดับ ป.กศ. ชั้นสูง ถึงระดับปริญญาตรี ภาษาไทยเป็นวิชาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนไทย ประจักษ์ ประภาสพิทยากร กล่าวว่ "ภาษาเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่ง เพราะวัฒนธรรมต่าง ๆ จะยืนยงงอกงามอยู่ได้ ก็ด้วยภาษา เพราะภาษาเป็นเครื่องมือถ่ายทอดมรดกของสังคม"¹

นอกจากภาษาจะเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งแล้ว ภาษายังเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสิ่งที่ทำให้ความเป็นชาติดำรงอยู่ได้ซึ่ง ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้กล่าวว่ "ภาษาเป็นสิ่งที่ดำรงชาติได้คืออย่างหนึ่ง ประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นว่าแม้รักษาภาษาของตนไว้ได้ ถึงจะตกเป็นเมืองขึ้นหรืออาณานิคมของชาติอื่นก็ศตวรรษก็ยังรักษาความเป็นตนเองอยู่ได้"²

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาว่า "ภาษาไทยเป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นชาติ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคนทั้งชาติและเป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารระหว่างคนไทยด้วยกัน"³

เราสามารถใ้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และรวบรวมความรู้ได้ตลอดชีวิต ไม่ว่าจะโดยการอ่านหรือการฟัง นอกจากนี้ในการเรียนวิชาต่าง ๆ ก็จะต้องอาศัยภาษาไทยเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเรียน รองรัตน์ อิศรภักดี

¹ประจักษ์ ประภาสพิทยากร, "คุณค่าของภาษาไทย," ประชาศึกษา 23 (กันยายน 2514) : 30 - 39.

²ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "ความฉันทหวังในการศึกษา" จันทร์เกษม 97 (พฤศจิกายน - ธันวาคม 2513) : 4 - 25.

³ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, ความสำคัญของภาษาไทยและข้อสังเกตเกี่ยวกับลักษณะของภาษาไทย (พระนคร : โรงพิมพ์กรุงเทพการพิมพ์, 2514) หน้า 1.

และเทือก กุสุมา ณ อยุธยา กล่าวว่า "วิชาภาษาไทยมีส่วนสำคัญในการเรียนวิชาอื่น ๆ อีก ไม่ว่าจะเป็นวิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และวิชาอื่น ๆ ก็จำเป็นต้องใช้ภาษาไทยทั้งสิ้น"¹

นอกจากภาษาไทยมีความสำคัญดังที่กล่าวมาแล้วนี้ ภาษายังเป็นเครื่องมือในการที่จะสอนให้คนคิดเป็น เพราะการเรียนการสอนในปัจจุบันเน้นที่การสอนคน ไม่ใช่สอนวิชา การสอนคนคือสอนให้เขาคิดเป็น ซึ่งก่อนที่จะคิดเป็นก็ต้องมีความสามารถในการรวบรวมความรู้ ข้อเท็จจริง เหตุผลต่าง ๆ ที่คนเก่า ๆ รวบรวมไว้ ไม่ว่าจะโดยการอ่านหรือการฟัง เมื่อคิดเป็นแล้วก็จะพิจารณาได้ว่าอะไรถูก อะไรผิด แล้วถ่ายทอดความคิดออกมาโดยการพูด หรือการเขียน ดังนั้นการเรียนการสอนภาษาไทยจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก บุญถิ่น อัตถากร ได้กล่าวไว้ว่า "การเรียนการสอนภาษาไทยเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญอย่างยิ่งของคนไทย เพราะเป็นปัจจัย เป็นเครื่องมือของการศึกษาวิชาทุกแขนง"²

ครูภาษาไทยเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนภาษาไทยได้ผลมากน้อยเพียงใด แต่จากเสียงวิพากษ์วิจารณ์ มักจะกล่าวว่าปัจจุบันนี้การผลิตครูส่วนใหญ่จะเน้นในเรื่องของปริมาณมากกว่าคุณภาพ และการด้อยคุณภาพของครูนั้นก็เนื่องมาจากกระบวนการเรียนการสอน สิบปนนท์ เกตุทัต ได้กล่าวอย่างสงัดยว่า "การเรียนการสอนในวิทยาลัยครูเจริญขึ้นมาก มีการสอนแบบจุดภาค, การสอนเป็นคณะ แต่โรงเรียนประชาบาลที่อยู่ไกล ๆ วิทยาลัยครู ครูที่จบออกไปใหม่ ๆ ก็ยังคงยืนอยู่ที่หน้ากระดานดำ จึงไม่เข้าใจว่าพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนนำไปใช้ได้จริงหรือ"³

¹ รอรรัตน์ อิศรภักดี และเทือก กุสุมา ณ อยุธยา, วิธีสอนภาษาไทยขั้นมัธยม (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513) หน้า 3.

² บุญถิ่น อัตถากร, "ข้อคิดเห็นในการสอนภาษาไทย," เรื่องเดิม หน้า 291.

³ สิบปนนท์ เกตุทัต, "สัมภาษณ์สิบปนนท์ เกตุทัต," คุรุปริทัศน์ 3(กรกฎาคม 2521) : 56 - 78.

ส่วนหอม คลายานนท์ กล่าวว่า ปัญหาครูที่วิทยาลัยครูผลิตออกมาด้วยคุณภาพนั้น สาเหตุหนึ่งมาจากกระบวนการฝึกฝนอบรมในสถาบันการฝึกหัดครูด้วยประสิทธิภาพ ไม่สามารถฝึกฝนให้นักศึกษาออกไปเป็นครูที่ดีได้วิธีสอนครู เป็นผู้บอกวิชาให้นักศึกษานั่งฟังและจด ลักษณะห้องเรียนไม่แตกต่างกันระหว่างประถม มัธยม และการฝึกหัดครู คือคนเรียนนั่งเป็นแถวหันหน้าเข้าหาผู้สอนซึ่งยืน หรือนั่งอยู่หน้าชั้น ในวิชาวิธีสอนครูได้สอนเขามากเพียงใด เขามีโอกาสได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ให้เชี่ยวชาญแค่ไหน เขาสามารถใช้อุปกรณ์ได้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพียงใด เขาสามารถผลิตอุปกรณ์ได้เองบ้างหรือไม่ เขาสามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้อย่างไร มีประสิทธิภาพบ้างหรือไม่ เขาเข้าใจหลักสูตร สื่อการสอนต่าง ๆ ในระดับที่เขาจะไปสอนแจ่มแจ้งเพียงใด¹

บุญถิ่น อัตถากร ได้กล่าวถึงวิธีการสอนของครูที่น่าจะได้รับการแก้ไขปรับปรุงว่า "ครูมักจะพูดมากเกินไป ไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกหัดตั้งคำถาม หรือแสดงความคิดเห็น ครูมักใช้วิธีการสอนแบบเก่าเด็กไม่มีโอกาสได้ค้นคว้า อ่าน เขียน ด้วยตนเอง นอกจากนั้นครูยังไม่ส่งเสริมให้นักเรียนมีกิจกรรมภาคปฏิบัติ"² และจรรยา มิสินทร์ ก็กล่าวว่า "วิทยาลัยครูจะต้องพยายามยกระดับการเรียนการสอนให้สูงขึ้น เพื่อจะได้ผลิตครูที่มีความสามารถเหมาะสมสำหรับงานการศึกษา"³

การเรียนการสอนในวิทยาลัยครูจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ "ครู" ที่ผลิตออกไปเป็นคนมีความรู้ความสามารถอย่างดี เมื่อครู เป็นคนมีความรู้ ความสามารถ ก็ย่อมจะส่งผลไปถึงผลผลิต คือนักเรียนให้เป็นคนมีความรู้ความสามารถด้วย ประกอบ

¹หอม คลายานนท์, "การจัดการฝึกหัดครู เพื่อมุ่งสู่มาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง", ครูปริทัศน์ 3 (พฤศจิกายน 2521) : 36 - 46.

²บุญถิ่น อัตถากร, "แนวนโยบายการผลิตครูในอนาคต," ประมวลบทความการวางแผนการศึกษาอันดับ 4 (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515), หน้า 49-55.

³จรรยา มิสินทร์, "นโยบายการพัฒนาการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน," ครูปริทัศน์ 3 (ธันวาคม 2521) : 24 - 38.

กับหลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาการฝึกหัดครูฉบับนี้เป็นหลักสูตรที่มีได้มีการทดลองใช้มาก่อน การสร้างหลักสูตรก็อาศัยอิงหลักสูตรของทบวงมหาวิทยาลัย การเปิดสอนถึงระดับปริญญาตรีก็เป็นเรื่องใหม่สำหรับสถาบันฝึกหัดครูของกรมการฝึกหัดครู จึงทำให้ผู้วิจัยสงสัยว่า การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรปริญญาตรีของสภาการฝึกหัดครู 2519 จะมีปัญหาหรือไม่เพียงใด ผลการวิจัยจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรปริญญาตรีของสภาการฝึกหัดครู เกี่ยวกับด้านสัดส่วนของกลุ่มวิชา การบริหารหลักสูตร การดำเนินการสอนของอาจารย์ เนื้อหารายวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผลและการจัดบุคลากร
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรปริญญาตรีของสภาการฝึกหัดครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน กับนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย ระดับปริญญาตรีในวิทยาลัยครู
3. เพื่อหาข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรปริญญาตรีของสภาการฝึกหัดครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมมุติฐาน

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน กับนักศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพ ความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรปริญญาตรี ของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาในวิทยาลัยครูที่เปิดสอนภาษาไทยระดับปริญญาตรี

2. ตัวอย่างประชากร เป็นผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนวิชาเอกภาษาไทย และนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยระดับปริญญาตรีปีที่ 2 ปีการศึกษา 2521 จากวิทยาลัยครูในส่วนกลาง 3 แห่ง และสวนภูมิภาค 7 แห่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรปริญญาตรีของสภาการฝึกหัดครูในด้านต่าง ๆ คือ สัดส่วนของกลุ่มวิชา การบริหารหลักสูตร การดำเนินการสอนของอาจารย์ เนื้อหารายวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน การใส่สื่อการสอน การวัดและประเมินผลและการจัดบุคลากร โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร 3 คน อาจารย์ 5 คน นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยระดับปริญญาตรีปีที่ 2 จำนวน 10 คน แล้วนำความรู้ที่ได้มาเป็นพื้นฐานในการสร้างแบบสอบถาม

2) สร้างแบบสอบถาม 3 ฉบับ เพื่อถามผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษา แต่ละฉบับแบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพและความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในด้านการบริหารหลักสูตร การดำเนินการสอนของอาจารย์ เนื้อหารายวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน การใส่สื่อการสอน การวัดและประเมินผลและการจัดบุคลากร

ตอนที่ 4 ปัญหาอื่น ๆ และขอเสนอแนะ

คำถามของแต่ละฉบับจะแตกต่างกัน เฉพาะตอนที่ 1 ส่วนตอนที่ 2, 3, 4 เหมือนกันทั้ง 3 ฉบับ ลักษณะของคำถามมี 3 ลักษณะ คือ

1. แบบเลือกตอบ (Multiple choice) ถามในตอนที่ 1, 2 และ 4

2. แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ถามในตอนที่ 3

3. แบบปลายเปิด (Open End) ให้ผู้ตอบได้ตอบโดยเสรีใน
ตอนที่ 4 เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน

3) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหาร 3 คน อาจารย์ผู้สอน 5 คน
นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยระดับปริญญาตรีปีที่ 2 17 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่
วิทยาลัยครุนครราชสีมา รวม 25 คน แลวนำมาแก้ไขข้อบกพร่องให้เป็นแบบสอบถาม
ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เลือกไว้

4) สุ่มตัวอย่างประชากร การวิจัยครั้งนี้ใช้ตัวอย่างประชากรจากวิทยาลัย
ครูที่เปิดสอนวิชาเอกภาษาไทยในระดับปริญญาตรีถึงปีที่ 2 จำนวน 10 แห่ง โดยแบ่ง
ออกเป็นกลุ่มดังนี้

4.1 ผู้บริหารแห่งละ 3 คน โดยไม่มีการสุ่ม คือ

รองอธิการฝ่ายวิชาการ 1 คน

หัวหน้าคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 1 คน

หัวหน้าภาควิชาภาษาไทย 1 คน

รวม 30 คน

4.2 อาจารย์ผู้สอนวิชาเอกภาษาไทยระดับปริญญาตรีแห่งละ 5 คน
โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

รวม 50 คน

4.3 นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยสุ่มจากนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย

ที่กำลังเรียนอยู่ในระดับปริญญาตรีปีที่ 2 ภาคเรียนสุดท้าย

ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

แห่งละ 50 % ของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยระดับปริญญาตรี

ปีที่ 2 รวม 10 แห่ง จำนวน 151 คน

รวมประชากรทั้งสิ้น 231 คน

5. วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย อาจเกิดขึ้นเนื่องจาก

1. ผู้ตอบแบบสอบถามอาจตีความหมายของแบบสอบถามไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย
2. ผู้ตอบแบบสอบถามอาจตอบไม่ตรงตามความเป็นจริง หรือไม่ตั้งใจตอบ
3. การสร้างแบบสอบถามอาจไม่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด

ข้อตกลงเบื้องต้น

คำตอบของตัวอย่างประชากร เป็นคำตอบที่เป็นจริงและเชื่อถือได้

คำจำกัดความ

ผู้บริหาร หมายถึง รองอธิการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ หัวหน้าภาควิชาภาษาไทย

อาจารย์ผู้สอน หมายถึง อาจารย์ในภาควิชาภาษาไทยที่สอนวิชาเอกภาษาไทยระดับปริญญาตรีในวิทยาลัยครู

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยระดับปริญญาตรีปีที่ 2 ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนสุดท้าย ปีการศึกษา 2521 ในวิทยาลัยครู

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย หมายถึง การเรียนการสอนตามหลักสูตรในวิชาเอกภาษาไทยระดับปริญญาตรี

หลักสูตรปริญญาตรีของสภาการฝึกหัดครู หมายถึง หลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาการฝึกหัดครู พ.ศ. 2519

วิทยาลัยครู หมายถึง สถาบันผลิตครูของกรมการฝึกหัดครู ที่เปิดสอนวิชาเอกภาษาไทยระดับปริญญาตรีมาแล้วอย่างน้อย 2 ปี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลของการวิจัยจะเป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ได้ปรับปรุงการจัดการ เรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรปริญญาตรี ของสภาการฝึกหัดครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. จะเป็นแนวทางให้คณาจารย์ผู้สอนภาษาไทยในวิทยาลัยครูได้ปรับปรุงแก้ไขการสอนของตนเองให้มีผลดียิ่งขึ้น
3. จะเป็นแนวทางให้สภาการฝึกหัดครูได้แก้ไขปรับปรุงหลักสูตรภาษาไทย ระดับปริญญาตรีของสภาการฝึกหัดครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. จะเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาการฝึกหัดครูต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย